

Henrik Christoffersen

Eksamen på Økonomistudiet Sommer 2010

Offentlig udgiftspolitik. Rettevejledning

Kandidatfag

24. juni 2010

(3-timers prøve uden hjælpemidler)

En god besvarelse lægger op til, at økonomi fra en lang række tekster i pensum inddrages – foruden økonomi fra den ballast, som tidligere i studiet er etableret. Ligeledes er det positivt, at der refereres til cases, historik og aktuelle problemstillinger. Nedenstående vejledning udpeger centrale økonomiske problemstillinger og henviser til centrale pensumtekster.

Opgave 1

Opgaven lægger op til, at der redegøres for Von Hagens og Hardens model. Der ses på et set-up med en regering som formulerer en social nyttefunktion, samt med spending ministers, der er kendetegnet ved egne nyttefunktioner hvor der indgår nytte ved spending og hvor der ikke ses de samlede omkostninger når de samlede offentlige udgifter skrider i vejret. Der tilføjes muligheden for at bringe alle spending ministers sammen til koordinering, hvorved de bringes til at indse den samlede byrde ved øget beskatning. Derimod vil de fortsat overvurdere nytten af egen spending, og der introduceres derfor en budgetkoordinator (finansminister) med større eller mindre beføjelser.

Modellen er i original form specificeret for en regering, og en regering bærer et makroøkonomisk ansvar. I besvarelsen kan diskuteres, hvad det indebærer at inddrage modellen til analyse af styringsproblemet i det system, som består af en regering med en social nyttefunktion og af kommuner med egne nyttefunktioner, hvor der indgår nytte ved spending. Da kommunerne er tvunget til at holde

budgetbalance og ikke bærer et finanspolitisk ansvar vil budgetkoordinering mellem kommunerne næppe bringe dem til at indse den samlede byrde ved balanceret udgiftsvækst, da en stor del af forvriddningstab ved højere skatter skal bæres af staten, og da kommunerne ikke skal forholde sig til den positive finanseffekt.

Når en stat, som er økonomisk engageret i kommunernes virksomhed, skal sikre effektivitet i de udførende kommuners indsats, foreligger et principal-agent problem. Pensum rummer flere tilgange til denne problematik. Besley&Ghatak analyserer incitamenter i forhold til organiseringsmåder for agenterne (privat/offentlig organisering, motivation), Boadway&Bruce ser specielt på problemstillingen omkring de producerede servicegoders natur (offentlige/private goder) og Hart,Schleifer&Vishny ser på agenternes incitamenter i offentlig og privat regi (udlicitering).

Opgave 2

Et basalt teoretisk udgangspunkt er Tiebout-modellen, som specificerer betingelserne for, at et marked for service/skat kan fungere effektivt. Tiebout-modellen findes behandlet i Mau Pedersen og i Cornes&Sandler.

Erkendelse af manglende realisme i Tiebout-modellens forudsætninger vil være ensbetydende med, at der ikke mere antages at foregå fuldstændige tilpasninger ved at borgerne stemmer med fødderne. Herved bevæger forståelsen sig over i en second-best verden. En central tilgang her er decentraliseringsteoremet fra Oates, jfr. Mau Pedersen. Tiebout-modellens forudsætninger kan nærliggende give anledning til diskussion i besvarelsen, jfr. Mau Pedersen. Modellen forudsætter at der ikke består eksterne effekter, hvad der godt kan problematiseres. Ligeledes forudsætter modellen at kommunerne finansierer sig ved kopskatter, hvad der jo ikke gælder i virkelighedens verden, hvor staten indgår i finansieringen, og hvor der herunder foregår en vidtgående udligning.

Når borgerne ikke flytter sig til effektivitet kommer politik til at spille en central rolle. En økonomisk model af et demokratisk system findes i pensum hos Dixit&Londregan.

Opgave 3

Opgaven kan rumme en behandling af spørgsmålet om argumenter for omfordeling, jfr. Boadway&Keen, men dette er ikke strengt påkrævet. Den centrale økonomiske problemstilling i forhold til pensum er problemet om universalitet versus tagging, jfr. Akerlof. Tillige analyserer Nichols&Zeckhauser specielt økonomien i at transfereringssystemer, der opererer med restriktioner på modtageren. Hertil er teksten om tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet hos Aaron relevant.

Forsikringsinstitutionen findes behandlet hos Barr. Boldrin, Dolado, Jimeno& Peracchi analyserer specielt pay-as-you-go i forhold til funderede systemer.